

Parallellpublicering av konferensartiklar

principer, tillämpningar och tillgänglighet i svenska publiceringsdatabaser

Slutrapport

Jörgen Eriksson, Margareta Fathli, Klemens Karlsson, Lars Kullman, Peter Linde, Marjatta Sikström och Ylva Sköld

Projektrapport till Kungl. biblioteket,
Programmet för OpenAccess.se, 2011-2012

Samtliga deltagare i projektet:

Blekinge tekniska högskola – Peter Linde (projektledare)

Chalmers tekniska högskola – Lars Kullman

KTH – Margareta Fathli och Klemens Karlsson

Luleå tekniska universitet – Ylva Sköld

Lunds universitet – Jörgen Eriksson, Mikael Graffner, Kristoffer Holmqvist

Stockholms universitet – Marjatta Sikström och Ingela Tång

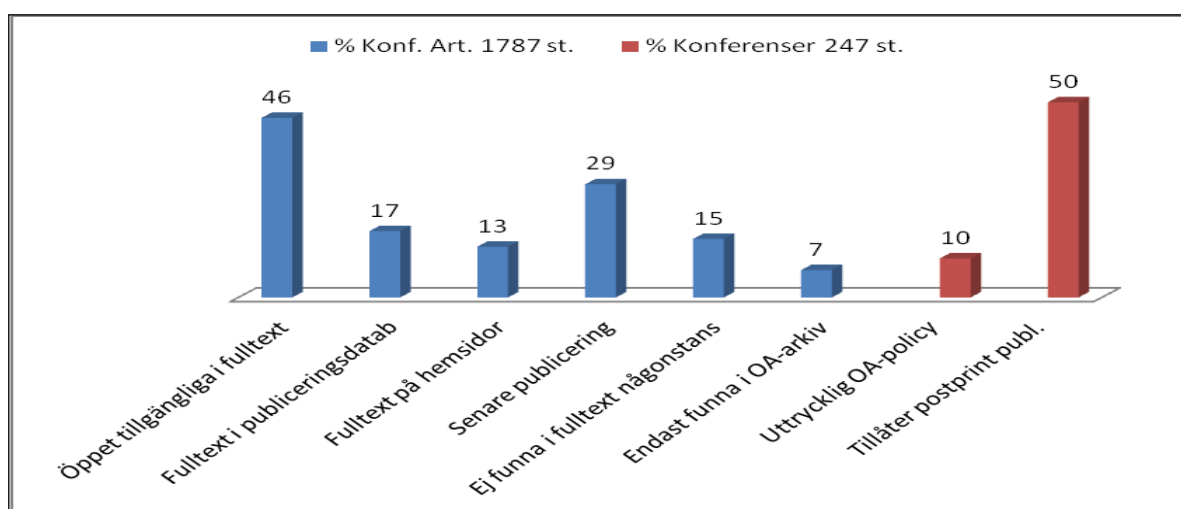
Sammanfattning

Projektets huvudsyfte har varit att undersöka kvalitetsgranskade konferensartiklars tillgänglighet samt konferensers OA- och publiceringspolicies för att på så sätt klarlägga olika aspekter vad det gäller parallellpublicering i svenska publiceringsdatabaser. För ändamålet har projektdeltagarna undersökt ett urval konferenser och konferensartiklar via sina publiceringsdatabaser under ett specifikt tidsintervall och beskrivit dem utifrån ett gemensamt schema.

Undersökningen har visat att publiceringsdatabaserna fyller en viktig funktion för att synliggöra konferenspublikationer. Vi har funnit att minst ca. 50 % av konferensartiklarna kan publiceras som post-prints i våra publiceringsdatabaser. Därför är det av stor vikt att fortsätta arbetet med att utnyttja de lokala publiceringsdatabaserna som publiceringskanal och att inte bara använda dem som ett verktyg för parallellpublicering och primärpublicerat material, som avhandlingar och rapporter, utan även som en källa framförallt för konferensartiklar "utan hem", som vi nu vet utgör en stor del av vårt undersökningsmaterial (ca. 15 %).

Mellan 20-25 % av de undersökta artiklarna fanns i något slags öppet OA-arkiv; ca. hälften av dessa fanns i någon av projektdeltagarnas egen publiceringsdatabas. Detta talar för att den egna publiceringsdatabasen är en viktig faktor för öppen tillgänglighet.

Ca. 10% av konferenserna i studien hade en uttrycklig OA-policy eller gav uttryck för en sådan genom att öppet tillgängliggöra konferensartiklar på sina konferenssajter. Ett stort problem när det gäller parallellpublicering av konferensartiklar är just bristen på information om OA-policy.

Figur 0. Sammanställning av resultaten på några av de frågeställningar projektet undersökt.

Konferenspubliceringslandskapet är komplicerat och parallellpubliceringen av dokument härifrån är mycket tidskrävande. Vi skulle framför allt önska en liknande policy-resurs som SHERPA/RoMEO för konferenser. Men för närvarande finns inget annat alternativ än att lusläsa konferensernas upphovsrättsinformation till författarna och av denna försöka dra slutsatser om ev. parallellpublicering.

För att underlätta framtida hantering och klassificering av konferensartiklar i svenska publiceringsdatabaser, framför allt med tanke på ev. framtida nationella bibliometriska analyser via SwePub, föreslås ett antal rekommendationer.

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning	5
1.1 Bakgrund	5
1.2 Syfte och frågeställningar	6
1.3 Begrepp och definitioner	6
1.4 Metod.....	8
1.4.1 Urval.....	8
1.4.2 Tillvägagångssätt - Tillgänglighetsstudien	10
1.4.3 Konferensstudien.....	11
2 Resultat	11
2.1 Tillgänglighetsstudien.....	11
2.2 Konferensstudien	14
3 Diskussion och sammanfattning	15
4 Rekommendationer	17
5 Referenser	18
6 Bilagor	20
6.1 Konferensbeskrivningar, OA- policies och förhållandet organisatör-förläggare.....	20
6.2 Exempel på försättsblad	25
6.3 Tillgänglighetsstudien.....	26
6.4 Konferensstudien	30

1 Inledning

Följande studie genomfördes från februari 2011 till januari 2012 vid Blekinge tekniska högskola (BTH), Chalmers tekniska högskola (Chalmers), Kungliga tekniska högskolan (KTH), Lunds universitet (LU), Stockholms universitet (SU) och Luleå tekniska universitet (LTU). Projektet Parallellpublicering av konferensartiklar är finansierat av Kungl. Bibliotekets program OpenAccess.se¹.

Vi har tittat på konferensartiklars tillgänglighet i ett antal olika kanaler samt förekomst och icke förekomst av exempelvis konferensers OA-policy, möjlighet till postprintpublicering etc. Vad det gäller våra resultat är det viktigt att påpeka att en konferensartikel kan ju samtidigt förekomma i tryck, på en hemsida, i ett oa-arkiv etc. Rent teoretisk skulle ju tillgängligheten kunna vara 100, 50, 25 eller vilken procent som helst i var och en av de variabler vi granskat. Detta måste man genomgående ha i åtanke när man reflekterar över de figurer som presenteras och de procentsatser som anges. Att enkelt addera procentsatserna som anges i rapporten och förvänta sig att summan ska bli 100 % går alltså inte. Exempelvis kommer vi fram till att 20-25 % av de undersökta artiklarna finns i något slags öppet OA-arkiv. Uppskattningen bygger på att den totala procentandelen av undersökta artiklar som vi fann i någon av de 6 kategorier av öppna oa-arkiv vi studerat uppgick till 29 %. Men det betyder ju inte att 29 % av de undersökta artiklarna finns i något slags öppet OA-arkiv. Eftersom samma artiklar finns i flera arkivkategorier samtidigt borde procentantalet vara lägre... men inte lägre än 17 % som ju hittades i de egna publiceringsdatabaserna. Vår uppskattning hamnade på 20-25% eftersom det lägst kunde vara 17 % och maximalt 29 %.

1.1 Bakgrund

Via flera projekt inom OpenAccess.se-programmet har man de senare åren stött utvecklingen av parallellpubliceringsaktiviteter ute på de svenska lärosätena. Fokus har då varit på tidskriftsartiklar. Men nu när ISI och Scopus konkurrerar om att öka sitt innehåll av konferensartiklar och forskningsfinansiärerna i allt högre utsträckning kräver fulltextpublicering även av kvalitetsgranskade konferenspublikationer ökar också trycket på de svenska publiceringsdatabaserna att kunna parallellpublicera konferensartiklar. Särskilt viktigt är detta för tekniska högskolor där, inte sällan, konferensartiklar utgör merparten av de artiklar som produceras under ett år.

Publiceringsvägarna, förlagen och organisatörerna för och av konferensartiklar är oftast mer heterogena och svåröverskådliga än för tidskriftsartiklar samtidigt som hjälpmedlen för att belägga texter och Open Access-policies är sämre.

I en studie av publiceringsdatabaser (institutional repositories) i Hong Kong från 2009 konstaterar man att enbart ca. 3 % av de konferensartiklar som publicerats av Hong Kong-forskare sedan tio år tillbaka är öppet tillgängliga i fulltext via universitetens publiceringsdatabaser². Siffrorna pekar på svårigheten att parallellpublicera konferensartiklar.

En av orsakerna till de låga siffrorna i den kinesiska studien kan vara att man i vetenskapsvärlden av tradition ansett konferensartiklar som en andra klassens publikation, ett slags mellansteg som i sinom tid ska omvandlas till en tidskriftsartikel. Att detta inte är ett fruktbart synsätt i det moderna informationslandskapet med dess stora mångfald av informationsprodukter med varierande grader

1 Open access - Kungliga biblioteket.<http://www.kb.se/OpenAccess/>

2 Chan, Diana L .H. An Integrative View of the Institutional Repositories in Hong Kong: Strategies and Challenges. *Serials Review* 2009; 35: 119-124.

av formalitet och synlighet, är väl helt klart. Bland annat har Moed & Visser i en forskningsrapport till Netherlands Organisation for Scientific Research visat hur viktiga konferensartiklar kan vara i termer av citeringar genererade både till proceedings och till tidskrifter. Inom vissa forskningsområden som tex. datavetenskap är det konferensproceedings snarare än tidskrifter som är den vetenskapliga publiceringens huvudkanal³.

Trots konferensartiklarnas betydelse i forskningskommunikationen och trots den generellt sett låga förekomsten av fulltexter i publiceringsdatabaserna saknas studier gjorda kring just detta faktum.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att med utgångspunkt i ett antal referenser till kvalitetsgranskade konferensartiklar undersöka konferenspublikationers tillgänglighet samt ett urval konferensers OA policies. Vi hoppas därigenom kunna peka på indikatorer och tendenser när det gäller parallellpublicering av konferensartiklar som kan underlätta och vidareutveckla arbetet att fulltextpublicera denna typ av dokument i de lokala publiceringsdatabaserna.

Vi har intresserat oss för följande frågeställningar:

- Hur ser förhållandet organisatör/förläggare ut; vilka är förläggarna och i vilka publikationer publiceras konferensbidraget?
- Hur allmänt är parallellpublicering av konferensbidrag?
- Hur ser tillgängligheten ut? Finns konferenspublikationerna publicerade på konferensens webbplats, eller i OA-arkiv, hemsidor, enbart i tryckta proceedings etc.?
- Finns det möjlighet att skapa ett generellt försättsblad för parallellpublicering eller uttrycker de olika förlagen/organisationerna särskilda önskemål om specifik ordalydelse för dylika? Hur hantera detta?
- Finns de i någon större utsträckning i fulltext i svenska publiceringsdatabaser?
- finns publikationerna publicerade i fulltext på hemsidor eller har artiklarna enbart delats ut på CD-rom till konferensdeltagarna, etc.?

Vi vill undersöka hur detta förändrats över tid genom att jämföra tillgänglighet årsvis. Om det som vi misstänker är sant att en förhållandevis stor andel av artiklarna är otillgängliga eller svårtillgängliga är det ytterligare ett argument för att göra dessa publikationer mer tillgängliga i våra publiceringsdatabaser.

1.3 Begrepp och definitioner

Vi har genomgående använt begreppet parallellpublicering i rapporten. Med parallellpublicering menas här en publikation som först har publicerats i en vetenskaplig tidskrift eller proceeding och sedan dessutom görs fritt tillgänglig i ett öppet digitalt arkiv. Ett annat begrepp som ibland förekommer är "egenarkivering" eller "självarkivering" som är den direkta översättningen från engelskans begrepp "self-archiving". Self-archiving är det dominerande begreppet inom open access-rörelsen och i den internationella litteraturen. Anledningen till att vi i projektet har valt att inte använda begreppen egen- eller självarkivering är att vi menar att ordet "arkivering" mer associeras till publikationer som enbart samlas och lagras och inte i första hand görs fritt tillgängliga. Med

3 Moed, Henk F., Visser Martijn S. Developing Bibliometric Indicators of Research Performance in Computer Science: An Exploratory Study. Research Report to the Council for Physical Sciences of the Netherlands Organisation for Scientific Research (NOW). February 2007. CWTS Report 2007-01.

konferensartiklar menar vi fullängdsartiklar publicerade i proceedings eller andra media, och alltså inte konferensbidrag av abstraktlängd.

Formen har ingen betydelse, dvs. vi tar ingen hänsyn till om artikeln är publicerad i pappersform, på en minnessticka, CD etc. så länge den uppfyller kraven i definitionen. Kvalitetsgranskad innebär att den som lagt in artikeln i respektive publiceringsdatabas angett att den är "peer-reviewed".

Nedanstående är en uppräknig av de viktigaste kanalerna för konferensbidrag som vi stött på under projektet. Publiceringen kan ske före, under eller efter att konferensen har ägt rum.

Proceedings (konferensmeddelande)

Inom teknikvetenskap är publicerade konferensmeddelanden/proceedings vanligt förekommande. Tidigare var dessa tryckta men de övergår att mer och mer publiceras elektroniskt. Exempel på detta är IEEE:s många olika proceedings som publiceras i IEEEExplore Digital Library.

Bokserier

Konferensbidrag publiceras också i tidskriftsliknande bokserier med ISSN, vilka anses ha liknande meritvärde som en traditionell tidskrift och ger t ex publiceringspoäng i de danska och norska medelsfördelningsmodellerna.

Exempel: Lecture Notes in Computer Science.

Tidskrifter

Konferensbidrag publiceras ibland i en vetenskaplig tidskrift, ibland som ett vanligt nummer och ibland som Supplement.

Exempel: Konferensbidrag presenterade vid AIAA 46th Aerospace Sciences Meeting and Exhibit, Reno, JAN 07-10, 2008 publicerades i tidskrifterna Journal of Aircraft (0021-8669) och Journal of Spacecraft and Rockets (0022-4650).

Böcker/antologier

Speciellt inom samhällsvetenskap och humaniora kan konferenser resultera i att bidragen publiceras, efter viss redigering och mer eller mindre noggrann refereegranskning, i tryckta antologier. Detta uttrycks ofta med en fras som:

"This edited volume is the outcome of two workshops convened at the ..."

"Collection of Revised Papers originally read at the International Conference ..."

Book-of-Abstracts

Book of abstracts är en sammanställning av presentationer vid en konferens. Den består ofta av de insända abstrakten som blir antagna till en konferens, samt schema för de olika panelerna under konferensen. De kan både vara publicerade på konferensens webbplats och tryckta som delas ut till konferensdeltagarna vid konferensens start.

Konferensens webbplats

De flesta konferenser har numera en webbplats där abstract, paneler och olika aktiviteter presenteras. Där kan också fullständiga konferensbidrag publiceras, ibland som Open Access och ibland enbart för konferensdeltagare.

Institutionella arkiv

Enskilda konferensbidrag eller samtliga bidrag vid en viss konferens kan publiceras Open Access i lärosätes institutionella öppna arkiv/publiceringsdatabas.

CD/DVD

Konferensbidrag publiceras även på CD/DVD eller USB-minnen som distribueras till konferensdeltagarna och/eller säljs av olika aktörer, till exempel organiserande organisation, bokhandlar osv. Dessa kan innehålla fullständiga papers eller bara abstract samt även en blandning av abstrakt och fullständiga bidrag.

Posters

Vid en del konferenser presenteras vissa bidrag som Posters, dvs en skärmutställning i en utställningshall. Detta beror på att det inte finns tid i konferensens schema för en muntlig presentation, utan många författare får i stället samtidigt presentera sina bidrag som Posters. Tid för en sådan sk. "Poster session" brukar avsättas i konferensschemat. Posters kan ibland publiceras i proceedings och kan då lätt förväxlas med en konferensartikel.

1.4 Metod

Projektdeltagarna har undersökt ett urval av konferenser och konferensartiklar via sina publiceringsdatabaser (tillsammans har projektdeltagarna ca. 25.000 referenser till konferensartiklar i sina databaser) under ett specifikt tidsintervall och beskrivit dem utifrån ett gemensamt schema. Projektet har två huvuddelar:

1. En tillgänglighetsstudie gjord på ett urval konferensartiklar baserat på bibliografiska uppgifter. Med tillgänglig menas här tillgänglig i fulltext via webben.
2. En konferensstudie där vi undersöker ett antal konferensers OA-policy, publiceringsavtal och publiceringskanaler.

1.4.1 Urval

300 referenser till konferensartiklar från respektive lärosätes publiceringsdatabaser valdes ut. För att ge urvalet en tidsmässig spridning fördelades materialet till 100 referenser per år för de tre publiceringsåren 2005, 2007 och 2009. Antalet 100 per år sattes utifrån den stora variation som förekom i det totala antalet referenser i lärosätenas publiceringsdatabaser. Då t.ex. BTH har drygt 100 referenser till refereegranskade konferensartiklar i sin publiceringsdatabas per år sattes begränsningen till 100 per år. Detta innebar även att det förekom stora variationer över andelen konferensartiklar som urvalet täcker i förhållande till den totala mängden referenser till konferensartiklar hos de respektive lärosätena. För tex BTH täcker urvalet c:a 75% av referenserna för de respektive åren medan LU:s urval täcker ca. 10% av samtliga granskade konferensartiklar.

Som startår valdes 2005 då t.ex. Chalmers hade som krav först 2004 att alla referenser skulle redovisas i deras publiceringsdatabas och att detta ansågs vara etablerat 2005. Slutåret 2009 valdes då vi ansåg att samtliga referenser som skulle ha matats in i de respektive publiceringsdatabaserna torde ha varit inmatade för detta år då vi påbörjade uttaget för studien.

Urvalet skedde till viss del på subjektiva grunder då referenserna samlats in på olika sätt. Den huvudsakliga målsättningen var att generera 300 referenser från respektive lärosäte. Således saknar urvalet vetenskaplig grund och kan därför inte heller ligga till grund för några vetenskapliga slutsatser. Detta har inte heller varit syftet med studien. Detta innebär även att de siffror och resultat som redovisas i

strikt mening inte kan hållas för gällande när det kommer till något annat än för det urval vi valt att undersöka. Vi tror dock att siffrorna och resultaten pekar på tendenser och samband väl intressanta att notera, och att dessa samlade erfarenheter även kan ligga till grund för vissa antaganden när gäller konferensartiklar i förhållande till open access.

Vi har försökt göra urvalet av konferenser och konferensartiklar så brett som möjligt. Men huvudvikten har legat på informationsvetenskap, datavetenskap, ingenjörsvetenskap och tillämpad vetenskap etc. eftersom det är dessa discipliner som har konferensartiklar som huvudkanal. Projektet omfattar dock också samhällsvetenskap och humaniora. Både Lunds- och Stockholms universitet har i sina publiceringsdatabaser många konferenser i dessa ämnen och har stort intresse av att förbättra parallellpubliceringsrutinerna.

1. Tillgänglighetsstudien

Varje projektdeltagare har alltså sökt ut 100 st. konferensartiklar från vardera publiceringsåret 2005, 2007 och 2009, alltså totalt 300 st. per lärosäte (ett mindre antal artiklar har av SU överförts från år 2004 till 2005 eftersom man inte hade tillräckligt antal från år 2005). Urvalet har gjorts enligt följande:

BTH: I publiceringsdatabasen finns följande antal granskade konferensartiklar de aktuella åren: 2005=125; 2007=138; 2009=142. De 100 första artiklarna i alfabetisk titelordning söktes ut för varje år och användes i studien.

KTH: I publiceringsdatabasen fanns följande antal granskade konferensartiklar de aktuella åren: 2005=1005; 2007=994; 2009=1127. Var 3e – 4e artikel sorterade på författarnamn togs ut och användes i studien.

Chalmers: I publiceringsdatabasen fanns följande antal granskade konferensartiklar de aktuella åren: 2005=647; 2007=695; 2009=715. För varje år sorterades samtliga referenser på konferenstitel och sedan plockades en referens ut från de vanligast förekommande konferenserna.

Lund: I publiceringsdatabasen fanns följande antal granskade konferensartiklar de aktuella åren: 2005=981; 2007=919; 2009=754. Var 3e – 4e artikel sorterade på författarnamn togs ut och användes i studien. Här var ambitionen också att var 3-4 referens som togs ut skulle tillhöra en hum/sam konferens.

SU: I publiceringsdatabasen fanns följande antal granskade konferensartiklar de aktuella åren: 2004-2005=119; 2007=153; 2009=243. För de granskade åren valdes 300 artiklar slumpmässigt ut. Samtliga noterades som Hum/Sam-artiklar (Obs. att många av dessa tillhörde ämnet data-systemvetenskap som i sin tur tillhör samhällsvetenskaplig fakultet på SU).

Luleå: I publiceringsdatabasen fanns följande antal granskade konferensartiklar de aktuella åren: 2005=325; 2007=304; 2009=354. Bland dessa söktes 63 artiklar inom hum/sam ut slumpvis utöver dessa användes de 100 första artiklarna i alfabetisk titelordning för varje år.

Sammanlagt har 1787 konferensartiklar undersökts, varav ca. 1/4 klassats som Humaniora/samhällsvetenskap (446 st.) och resten som Naturvetenskap/Teknik (1341 st.).

2. Konferensstudien

Varje projektdeltagare valde ur sin publiceringsdatabas 50 konferenser enligt följande:

BTH: De 50 mest förekommande konferenserna.

KTH: Sökning på konferenser 2010. De 50 första i träfflistan valdes ut

Chalmers: De 50 mest förekommande konferenserna.

Lund: Samma princip som för tillgänglighetsstudien följdes.

SU: De 39 mest förekommande konferenserna ur konferensartikelurvalet, samt 13 konferenser ofta förekommande inom Naturvetenskapsområdet.

Luleå: Konferenser valdes slumpvis men med tanken att få så stor spridning som möjligt. Var 5:e utvald konferens skulle vara av hum/sam typ och man försökte undvika alltför många närbesläktade konferenser inom samma ämne, tex. IEEE, ACM etc.

Efter att urval skett av både konferensartiklar och konferenser har listorna kontrollerats och eventuella dubletter plockats bort och om möjligt ersatts av nya titlar.

Slutligen undersöktes 297 konferenser enligt beskrivningen nedan.

1.4.2 Tillvägagångssätt - Tillgänglighetsstudien

Samtliga artiklar har undersökts enligt följande matris som lagts upp i excelark med följande kolumner:

- Artikelns Titel: Hela artikelns titel. Denna kan sedan kopieras för att göra sökning i Google
- Konferensens namn
- År: 2005, 2007 och 2009
- Lärosäte
- OA-hemsida: Finns artikeln öppet tillgänglig i fulltext på någon typ av hemsida? Med termen hemsida avses här antingen personliga webbsidor, exempelvis en privatpersons webbsida på ett webbhotell, eller på universitetets webbserver eller andra resurser som erbjuder personligt utformade webbsidor för privatpersoner/yrkesmänniskor. Hemsidor kan också, i det här sammanhanget betyda konferensers egna webbsidor med konferensbidrag
- OA-arkiv. Finns artikeln i något slags OA arkiv? Med OA arkiv menar vi webresurser som erbjuder tillgång till en specifik organisations publicerade material. Exempel på sådana är publiceringsdatabaser på universitet och högskolor, öppna konferensarkiv, ämnesarkiv av olika slag etc.
- Pren.: Är artikeln låst bakom Prenumerationsfilter eller annan kostnadsbarriär? Om Ja, har vi försökt att notera var
- Tillgänglighet för konferensdeltagare: Är artikeln enbart tillgänglig för konferensdeltagare, distribuerad på usb-minne, CD etc.? Denna information noteras om den finns tillgänglig på konferenssajt eller dylikt.
- Tryck: Finns artikeln i tryck? Här har vi utgått från om artikeln ingått i någon proceeding med isbn eller annan identifikation och om detta framgår av sökningen på webben.
- Error 404. Ger länkar till artikeln Error 404?
- Publicerad senare? Finns artikeln publicerad senare i samma eller utökad form jämfört med publiceringen i ev. proceeding, i någon tidskrift/bokserie? Om ja har vi försökt ange var.
- Ämne: Hum/Sam eller Nat/Tek

Vi har undersökt tillgängligheten genom att kopiera hela eller delar av artikelns titel och sökt den i Google. Vi följer länkar på max. tre google-sidor. Om inget resultat erhålls söks konferensnamn och i

sista hand söks arrangör om sådana uppgifter finns i posten. Karlsruhe virtuella katalog⁴ har rekommenderats för användning i det senare fallet.

1.4.3 Konferensstudien

Information om dessa noterades enligt följande matris:

- Lärosätet i projektet – noteras med akronym
- Ämne, antingen Hum/Sam eller Nat/Tek
- AUS-rankning enligt ERA Conf. List⁵. Används då vi vill se om det finns skillnader i OA mellan högt och lågt rankade konferenser.
- Akronym – konferensens akronym
- Konferensnamn
- ISSN om tillgängligt
- Publiceringskanaler. Fylls i om konferensen publicerar på egen hemsida eller använder en tredje part för publicering.
- Avtal Ja/Nej. Om konferensen på sin hemsida informerar om vilka upphovsrättsavtal som gäller för författare noteras detta här. Informationen kan finnas direkt på konferensens hemsida eller indirekt genom hänvisningar till det publicerande förlagets information.
- OA-Policy. Informerar konferensen på sin hemsida om OA-policy eller på annat sätt öppet visar att man publicerar konferensens artiklar fritt tillgängligt.
- URL. Hittar man inte URL till konferensens hemsida används konferenssidan för senaste årets konferens.
- Lokala anm. Här kan läggas löpnummer etc.

2 Resultat

2.1 Tillgänglighetsstudien

Var finns fulltexten?

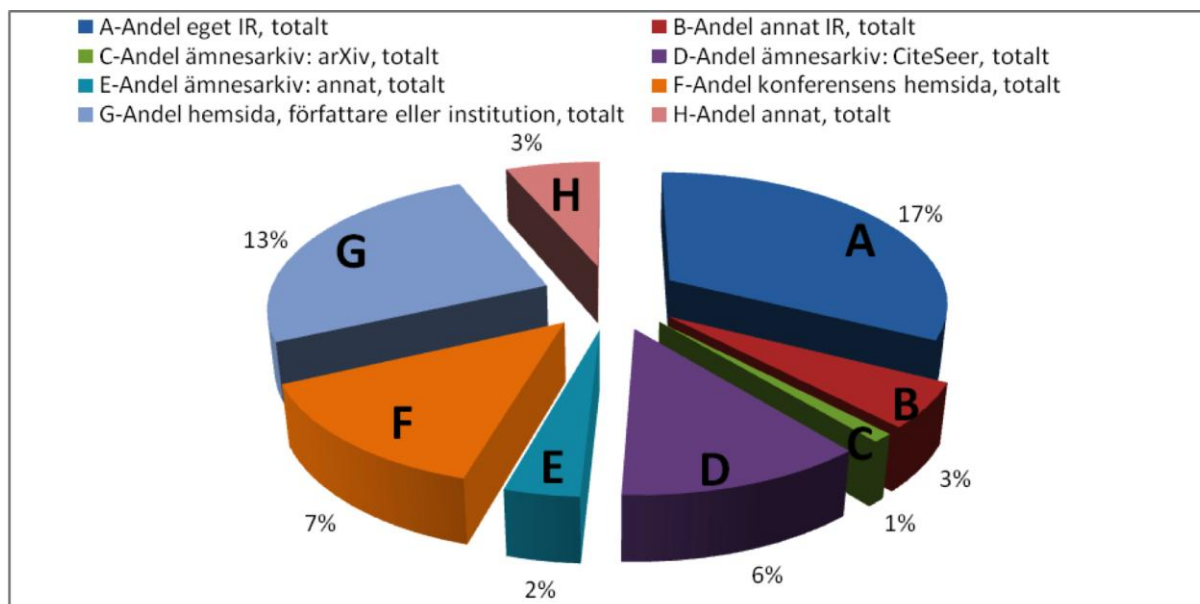
Av de 1787 konferensartiklar som undersökts hittade vi 823 öppet tillgängliga i fulltext på någon websida. Det är strax över 46 % av hela materialet. Det är ungefär dubbelt så många som Björck et al. hittade i sin studie över den öppna tillgången till granskade tidskriftsartiklar i fulltext 2009⁶

Särskilt ingående har vi tittat på fördelningen mellan olika typer av OA-arkiv och hemsidor för att förstå vilka källor som är viktiga i det här sammanhanget. Funna artiklar i fulltext fördelade sig enligt källorna i figur 1.

⁴ Karlsruhe Virtual Catalogue. (http://www.ubka.uni-karlsruhe.de/kvk_en.html)

⁵ The ERA Conference Ranking Exercise. <http://core.edu.au/index.php/categories/conference%20rankings/1>

⁶ Björck B-C, Welling P, Laakso M, Majlender P, Hedlund T, et al. (2010) Open Access to the Scientific Journal Literature: Situation 2009. PLoS ONE 5(6): e11273. doi:10.1371/journal.pone.0011273

Figur 1. Fördelning av källor för funna fulltexter.

Siffrorna visar att de egna publiceringsdatabaserna är den viktigaste källan för fulltexterna följt av författares/institutioners hemsidor och konferensens hemsida samt ämnesarkiv typ CiteSeer etc. Den kinesiska studien, som vi refererade till i början av rapporten, redovisade att man fann endast 3 % av konferensartiklarna öppet tillgängliga via universitetens publiceringsdatabaser. I vårt material (som är mindre och bygger på ett senare tidsintervall) är siffran betydligt högre – drygt 17 %!

Skillnaderna mellan innehållet i projektdeltagarnas publiceringsarkiv skiljer sig stort. Spannet har en räckvidd från att under 2 % av de funna fulltexterna finns i den egna publiceringsdatabasen till över 50%. Exempelvis fångar BTH upp en hel del av sina artiklar i fulltext i sin egen publiceringsdatabas liksom LTU medan Chalmers och KTH endast har ett fåtal. LU visar en markant ökning de senaste åren (Se figur 11-17 i bilagedelen).

Ökningen av eget fulltext-material i de sex publiceringsdatabaserna är ca. 50% mellan åren 2005-2009, från 77 st. fulltexter 2005 till 114 st. 2009. De här siffrorna indikerar att aktiviteten vad gäller fulltextpublicering av konferensartiklar har ökat de senaste åren.

Vi kan inte se någon större skillnad mellan tekniska eller Hum/Sam-konferensartiklar vad gäller publicering i OA-arkiv.

Det grå materialet

I vårt material såg vi ganska snabbt att en relativt stor andel inte gick att få fram i fulltext alls, dvs. inte var representerad i någon kanal. Vi ville därför titta lite närmare på just sådant som vi i biblioteksvärlden ofta kategoriserar som "grått material" eller sådant som finns som referens men som är svårt att få fram i fulltext. Vi specialstuderade 5 kategorier av detta material enligt figuren nedan:

Kategori	Antal	%
Återfinns inte i någon kanal	264	15%
Endast Tryck	153	9%
Endast OA arkiv	128	7%
Endast OA hemsida	63	4%
Endast Pren	22	1%
Endast publ senare	22	1%
Endast Error 404	9	1%

Figur 2. Referenser vars fulltexter endast återfinns via en kanal eller inte alls. Kolumnen % visar % av totalt antal referenser.

Intressant att notera är att 264 av konferensartiklarna (15 %) inte återfinns i någon av de undersökta kanalerna. Enbart mindre andelar av materialet finns representerad endast i en kanal, förutom "Endast tryck" som ligger något högre än de övriga. Eftersom så mycket som 15 % av alla artiklar inte tycks finnas tillgänglig på något sätt i fulltext, finns det anledning att tro att publiceringskanaler inte alltid är tillhanden för denna sorts publikationer. En annan slutsats kan ju vara att många mindre konferenser helt enkelt inte har möjlighet att publicera artiklarna på nätet. Värt att uppmärksamma är också att ca. 7% av artiklarna endast finns i OA-arkiv.

Prenumerationer

Ca. 40 % av konferensartiklarna är tillgängliga via prenumerationer. Här skiljer sig dock mönstret åt. Det finns ingen regelbundenhet mellan universiteten. Exempelvis visar LTU och SU på låga andelar prenumerationslåsning (vilket kan bero på att dessa lärosäten har mycket Hum/Sam artiklar) medan övriga lärosäten generellt ligger runt 50 %.

Det verkar vara större skillnader mellan hur många artiklar som är prenumerationslåsta och inte inom Hum/Sam-områdena. Här är endast ca. 30% av artiklarna prenumerationsbundna. Detta beror säkerligen på att det, till skillnad från inom teknikämnen, inte finns etablerade distributionskanaler likt IEEE Explore ACM digital library etc, inom Hum/Sam-områdena (Se figur 18-19 i bilagedelen). Det betyder också att det är svårare att spåra fulltexter eftersom de oftast inte arkiveras av stora index-producenter.

I tryck

Fortfarande verkar de flesta artiklar finnas i tryckt form. Ca dubbelt så många jämfört med digital form generellt. Då räknar vi dock allt som finns i källor som IEEE Explore, ACM, etc. med isbn-nummer som tryckt proceeding. Här verkar det inte finnas någon skillnad mellan ämneskategorierna.

Error 404

33 av 1787 sökningar på Google av konferenstitlar resulterade i Error 404. Detta sällsynta fenomen är relativt väl spritt över åren och deltagande universitet. Ca. 2 % av materialet hade alltså länkfel. LU rapporterade högst andel Error 404, knappt hälften av de 2 procenten.

Senare publicering – kanaler för konferenspublikationer

En knapp tredjedel av alla konferensartiklar (29 %) publiceras senare i tidskrifter eller som bokkapitel eller i andra kanaler. Resultatet är likadant oberoende av ämne. Här uppvisar dock lärosätena tydliga skillnader. BTH, Chalmers och SU rapporterar att ca. var femte artikel vidarepubliceras medan LTU rapporterar att 2 tredjedelar av artiklarna vidarepubliceras; LU rapporterar att hälften vidarepubliceras (Se figur 20 i bilagedelen).

2.2 Konferensstudien

Vi använde det australiska forskningsrådets (ERA) rankingtabeller över konferenser genomförda mellan 2003-2008. Dessa rankades i tre nivåer, A, B och C. Vi checkade av om våra konferenser fanns upptagna i de australiska tabellerna och vilken nivå de i så fall hade. Detta gjordes för att se eventuella skillnader mellan OA policies.

Fem projektdeltagare av sex noterade AUS-ranking. Av 250 var 37 konferenser rankade. Tre av dem hade en OA-policy vilket är något lägre än snittet i undersökningen, 8 % jämfört med 12 %. Observera att majoriteten av konferenserna på denna lista är inom området Tek/Nat och därför överensstämmer resultatet rätt väl för vad vi fann för orankade konferenser generellt inom teknikområdet (9 %). Slutsatsen blir alltså att vad gäller Open Access policy ser vi inga skillnader vad gäller högt eller lågt rankade konferenser.

Avtal

Ungefär 2 av tre konferenser har information om publiceringsavtal på sina hemsidor. I studien skiljer sig lärosätena åt en aning: LTU och LU noterar en lägre siffra, bara ungefär varannan. Ser man till skillnaderna ämnesmässigt kan man notera att humaniorakonferenser oftare tycks sakna avtalsinformation än teknikkonferenser. Runt hälften av humaniorakonferenserna hade avtalsinformation (Se figur 21 i bilagedelen).

OA policy

Cirka 10 % procent av de 297 konferenserna hade en uttrycklig OA-policy eller gav uttryck för en OA-policy genom att öppet tillgängliggöra konferensartiklar lättillgängligt på sina konferensajter. Cirka 9 % av de tekniska konferenserna har någon slags OA-policy jämfört med konferenser inom samhäll/humaniora där knappt 20 % av konferenserna har en OA-policy. Det är dock värt att påpeka att urvalet samhäll/humaniora konferenser i undersökningen är litet och inte väldefinierat. På sin höjd indikerar våra data att samhäll/humaniora konferenser skiljer sig något från de tekniska konferenserna vad gäller OA-policy (Se figur 22 i bilagedelen).

Publiceringskanaler och postprint

När vi tittade på sk. Postprintpublicering blir resultatet generellt att ca. hälften av konferenserna utnyttjar kanaler som tillåter parallellpublicering av postprint-artiklar. Extra hög andel har lärosäten med många konferenser som använder IEEE-explore och ACMs tjänster för att publicera sina konferensartiklar. Detta betyder att minst hälften av universitetens konferensartiklar skulle kunna göras tillgängliga via parallellpublicering utan större problem eftersom dessa organisationer tillåter publicering av postprint-artiklar. Sådana kanaler är färre inom Hum/Sam-området samtidigt som osäkerheten vad som är tillåtet eller inte, vad gäller parallellpublicering, är större vilket till stor del kan förklara siffrorna. En dryg tredjedel av humaniorakonferenserna tillåter postprint medan över hälften av de tekniska konferenserna gör detta (Se figur 23-24 i bilagedelen).

3 Diskussion och sammanfattning

Parallellpublicering av konferensartiklar är oftast en mer tidskrävande syssla än liknande arbete med tidskriftsartiklar då uppgifter om konferensers open access policy ofta saknas (jmf. SherpaRomeo för tidskriftsartiklar). Dessutom lever konferenser i strukturer som är betydligt labilare och heterogenera än tidskrifter. Därför har parallellpublicering av konferensartiklar ofta präglats av osäkerhet om både tillvägagångssätt och nytta.

Efter arbetet i vårt projekt kan vi dock notera att:

- ! Strax under 46 % av de undersökta artiklarna finns öppet tillgängliga i fulltext.
- ! Det skett en ökning av antalet konferensartiklar i fulltext med ca. 50 % i projektdeltagarnas publiceringsdatabaser mellan åren 2005-2009.
- ! Ca. 20-25 % av de undersökta artiklarna finns i fulltext i något slags öppet OA-arkiv.
- ! Ca. 17% av de undersökta artiklarna finns i fulltext i något av projektdeltagarnas egen publiceringsdatabas.
- ! Ca. 15 % av de undersökta artiklarna inte fanns tillgängliga i någon kanal alls.
Humaniora/samhällsvetenskap har dessutom en högre andel dokument som inte finns tillgängliga i någon kanal alls (21 %).
- ! Minst hälften av de undersökta artiklarna är möjliga att parallellpublicera som postprintversioner av fulltexten.
- ? En minoritet av konferenserna, ca 10 % av de vi undersökt, har en OA-policy eller visar öppet att man publicerar konferensens artiklar fritt tillgängligt.
- ? Att kontakta konferensers kontaktpersoner kan vara ett alternativ för att reda ut OA-policy frågor.
I vår studie skickades ca. ett dussin mail med förfrågningar och endast 2 besvarades men då med ytterligare korrespondens och följdfrågor som följd. Resultatet var alltför dåligt och metoden alltför tidskrävande för att utnyttjas vidare.
- ? På de flesta konferenssajter hittar man avtalspolicies för författare antingen under rubriken "Call for Papers" eller "Instructions for Authors". Läser man dessa avtal kan man ibland dra slutsatser om bidragen är möjliga att parallellpublicera eller ej. Men så är inte alltid fallet. Det är helt klart betydligt mer tidskrävande att utreda konferensartiklars parallellpubliceringsmöjligheter än tidskriftsartiklars.
- ? Vi fann inte någon gemensam nämnare för de konferenser som har OA-policy eller som öppet publicerar sina bidrag. Vi såg ingen skillnad när vi jämförde stora erkända konferenser via AUS rankingen med resten av konferenserna. Däremot fanns en tendens att Hum/Sam konferenser oftare hade OA-policy än Nat/Tek-konferenser. Särskilt inom Samhällsvetenskapliga konferenser har länge funnits etablerade Open Access kanaler där working papers/preprints har distribuerats och delats mellan forskare. Denna praxis syns även på konferenser. Här kan man oftare stöta på konferenser som i någon form utges i Open Access.

Undersökningen har visat att publiceringsdatabaserna fyller en viktig funktion för att sprida kunskap om konferenspublikationer. Vi har funnit att minst ca. 50 % av konferensartiklarna kan publiceras som post-prints i våra publiceringsdatabaser. Därför är det av stor vikt att fortsätta arbetet med att utnyttja de lokala publiceringsdatabaserna som publiceringskanal. Använd dem inte bara som ett verktyg för parallellpublicering och primärpublicerat material, som avhandlingar och rapporter, utan även som en källa framförallt för konferensartiklar "utan hem", som vi nu vet utgör en stor del av vårt undersökningsmaterial (ca. 15 %).

Doktorander är en viktig målgrupp att informera om hur man bäst utnyttjar den lokala publiceringsdatabasen. De producerar en stor mängd konferensartiklar och är ofta lättillgängligare än seniora forskare för diskussioner och information om open-accesspublicering. En viktig bit när det gäller all parallellpublicering är ju att etablera hos forskarna att de ska bifoga sina fulltext-filer när de lägger in posten i publiceringsdatabasen. I bästa fall känner de också till skillnaden mellan förlagsversionen och författarversionen och kan skicka rätt fil beroende på konferensen.

Under projektets slutfas har allt mer energi ägnats åt att också diskutera normer för klassifikation av konferenspublikationer. I detta sammanhang blir det extra viktigt att vi höjer blicken utöver den lokala publiceringsdatabasen och åtminstone riktar in oss mot en nationell horisont och helst en internationell så att någorlunda överensstämmelse om klassifikation, publikationsformer och kanaler existerar eftersom våra publiceringstjänster också fungerar som underlag för bibliometriska analyser. När man tittar i olika publikationsdatabaser kan man se att papers från samma konferenspublikation kan ha olika klassningar vad gäller dokumenttyp och/eller kvalitetsgranskning. Vår utgångspunkt i projektet har inte varit dylika klassificeringsfrågor men vi vill ändå betona vikten av att vi registrerar publikationer på samma vis. Därför vill vi i sammanhanget passa på att också leverera rekommendationer som förhoppningsvis kan leda till en samsyn och diskussion om vad som är vad och som något vi också kan hänvisa till i kontakterna med forskare lokalt.

Samtidigt som vi under projektets gång insett hur komplicerat konferenspubliceringslandskapet är har vi också blivit övertygade om de stora möjligheterna som här ges till parallellpublicering av olika typer av konferensdokument. Vi skulle framför allt önska en liknande policy-resurs som SHERPA/RoMEO för konferenser, men inser också att det är kanske något av en törstandes rop i öknen. Konferenser uppstår och avslutas, knoppas av och finner nya former ständigt. Ett dylikt register skulle vara oerhört resurskrävande att hålla vid liv. Dock kan SHERPA/RoMEO användas i de fall konferensdokument publiceras av större organisationer eller förlag som IEEE; ACM, Springer, Elsevier etc. Här finns ofta OA-policyinformation på förlags-/organisationsnivå när inte de enskilda konferensernas websidor ger någon ledning.

4 Rekommendationer

- Stärka lärosätenas insatser för parallellpublicerings av konferensartiklar genom ökade resurser och förståelse för komplexiteten av denna typ av forskningsdokument. Parallellpublicering av dylika dokument är betydligt mer tidskrävande, men dock absolut lika möjligt som för tidskriftsartiklar.
- Att vara medveten om att en inte obetydlig del konferensartiklar ej publiceras i någon sedvanlig kanal och att den lokala publiceringsdatabasen eventuellt kan erbjuda en möjlighet till synliggörande av dokumentet.
- I många fall saknas information på konferensernas webbplatser om författaren har rätt att parallellpublicera sin text, måste överlåta sin upphovsrätt etc. Därför rekommenderar vi insatser för att medvetandegöra forskare om upphovsrätt vid artikelpublicering. Generellt behåller man sin upphovsrätt så länge man inte tecknat något upphovsrättsavtal. Då kan ev. konferensartiklar parallellpubliceras. Om upphovsrätten överförs ska avtalet sparas så att man vet vad som gäller. Vissa konferenser använder ett elektroniskt system när man skickar in manuskript. I flesta sådana fall, överför man samtidigt upphovsrätten till förlaget.
- Preprintpublicering. Det händer ibland att författare önskar parallellpublicera sina konferensbidrag innan konferensen ägt rum. I de anvisningar som ges till författarna, antingen på konferensernas hemsidor, eller på de förlags som ger ut konferensbidragen, anges inga villkor som specifikt rör parallellpublicering innan konferensen ägt rum. Däremot anges ofta att bidraget inte skall vara publicerat någon annanstans för att bli antaget till aktuell konferens. Därför finns det anledning att generellt vara förbehållsam med att i lokala publiceringsdatabaser tillåta parallellpublicering av konferensartiklar innan konferensen genomförts. En rekommendation till författarna bör därför vara att man väntar med att registrera/parallellpublicera konferensbidraget till efter att konferensen ägt rum. Detta utgör ju inget problem ur parallellpubliceringssynpunkt. Man kan också tänka sig att författaren registrerar arbetet i sitt institutionella arkiv i förväg men låter eventuell fulltextfil ligga dold tills konferensen slutförts.
- Försättsblad. Eftersom konferensbidrag publiceras på så många olika sätt är det svårt att hitta en gemensamma nämnare. Å andra sidan är det just därför angeläget att underlätta parallellpubliceringsprocessen och undvika en komplicerad hantering av en mängd olika försättsblad. Minsta gemensamma nämnare kan dock sägas vara konferensens namn, nummer, akronym, ort och tidpunkt, liksom uppgifter om organisatör och eventuellt förlag samt unik identifierare, typ DOI. Dessa uppgifter finns i strukturerad form som metadata i alla våra olika publiceringsdatabaser och borde automatiskt kunna överföras till ett försättsblad. Dessa uppgifter uppfyller i grunden det som de flesta förlag önskar vid parallellpublicering, nämligen en korrekt referens som tydligt talar om att detta är en parallellpublicerad version av ett konferensbidrag som ursprungligen publicerats någon annanstans dit uppgifterna på försättsbladet också hänvisar. Exempel på ett sådant försättsblad finns i bilaga 6.2.
- Publikationsdatabaserna bör utformas så att de kan användas även för publicering av konferensbidrag som inte publiceras i de vanliga kanalerna (proceedings, tidskrifter, antologi eller book of abstracts). Detta kan göras med hjälp av en samlingsklassificering som

konferenspresentationer. Hit hör också posters, PPT-presentationer o. dyl. Alternativt att man har (en del av) de olika publikationsformerna som egna dokumenttyper i sitt institutionella arkiv, med möjlighet att märka upp om en publikation är publicerad eller inte.

- Abstracts. Book of abstracts är en sammanställning av sammanfattningar av presentationer vid en konferens. Dessa är ofta kvalitetsgranskade. Även om ett abstract är kvalitetsgranskat är det långt ifrån säkert att den presentation som den hänger samman med är det. I så fall skall abstraktet registreras som kvalitetsgranskat, men inte fullängdspappret. Abstrakt kan klassificeras under samlingstypen konferenspresentationer om man så vill. Abstrakts skall inte sammanblandas med fullängdsartiklar från en konferens.
- Proceedings: sammanställning av fullängdspapper från en konferens. Enskilda artiklar skall ha dokumenttyp konferensartikel. Många gånger är det svårt att avgöra om en konferensartikel har omarbetats och genomgått kvalitetsgranskning för senare publicering som tidskriftsartikel eller bokkapitel. Avgörande för om en konferensartikel skall klassas om, är att den har genomgått en omarbetning och ev. kvalitetsgranskning. Exempel på en serie som ibland kan innehålla omarbetade artiklar, ibland inte, är "Lecture Notes in Computer Science". Serien innehåller ofta utökade konferensartiklar och vad som särskiljer den artikel som klassas som tidskriftsartikel eller konferensartikel är inte alltid klart. Ett alternativ är att alltid gå på klassningen i ISI i det här fallet.
- Bokkapitel. Inom framför allt samhällsvetenskap och humaniora kan konferenser resultera i att bidragen publiceras, efter viss redigering och mer eller mindre noggrann kvalitetsgranskning, i tryckta antologier. Detta uttrycks ofta med en fras liknande "This **edited** volume is the outcome of two workshops convened at the ...", "Collection of **Revised** Papers originally read at the International Conference ...". Sådana publikationer bör klassas som kapitel i bok/antologi.
- Tidskriftsartiklar. Om det i tidskriften eller på dess hemsida framgår att ett tidskriftsnummer innehåller konferensartiklar som omarbetats skall dessa anses som tidskriftsartiklar. Om det däremot framgår att artiklarna ursprungligen är konferensartiklar och inte omarbetats ska dessa klassas som konferensartiklar, exempelvis kan tidskriftsnumret vara ett supplement som består av "Proceedings of...". Om artiklarna finns i ISI och är dubbelklassade som konferensartikel respektive tidskriftsartikel – välj klassningen tidskriftsartikel. I övrigt se under rekommendationen "Proceedings".

5 Referenser

1. Open access - Kungliga biblioteket.<http://www.kb.se/OpenAccess/>
2. Chan, Diana L.H. An Integrative View of the Institutional Repositories in Hong Kong: Strategies and Challenges. *Serials Review* 2009; 35: 119-124.
3. Moed, Henk F., Visser Martijn S. Developing Bibliometric Indicators of Research Performance in Computer Science: An Exploratory Study. Research Report to the Council for Physical Sciences for the the Netherlands Organisation for Scientific Research (NOW). February 2007. CWTS Report 2007-01.

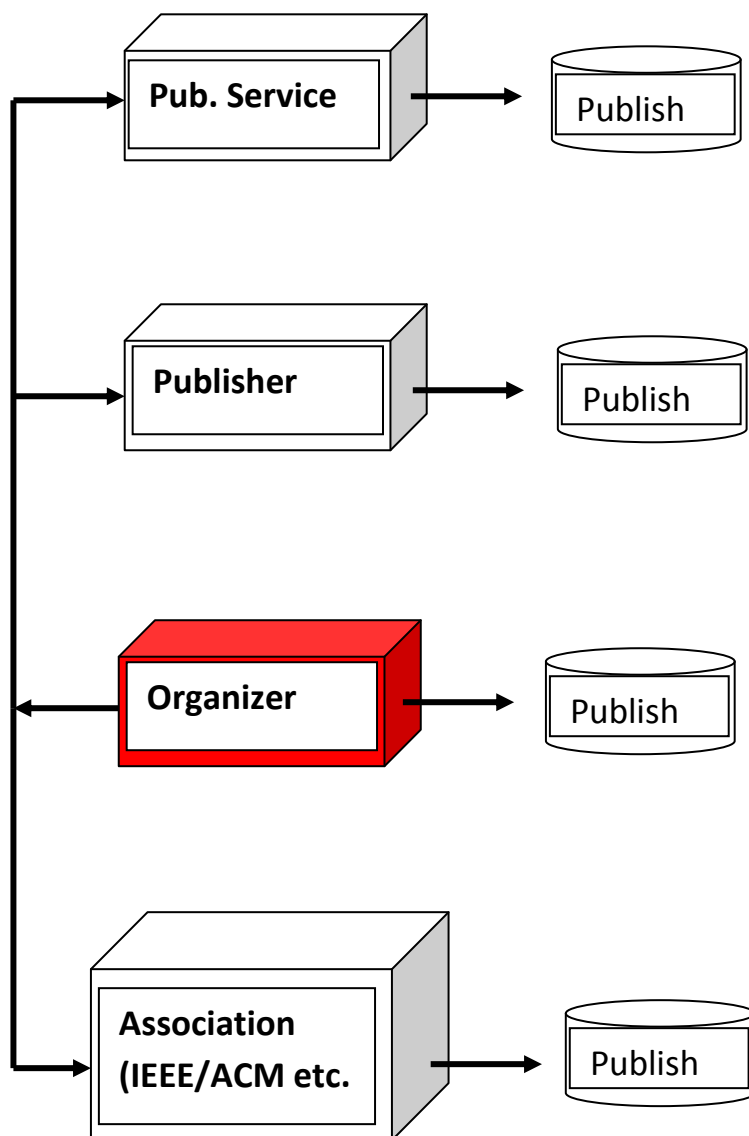
4. Karlsruhe Virtual Catalogue. (http://www.ubka.uni-karlsruhe.de/kvk_en.html)
5. The ERA Conference Ranking Exercise.
<http://core.edu.au/index.php/categories/conference%20rankings/1>
6. Björk B-C, Welling P, Laakso M, Majlender P, Hedlund T, et al. (2010) Open Access to the Scientific Journal Literature: Situation 2009. PLoS ONE 5(6): e11273.
[doi:10.1371/journal.pone.0011273](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0011273)

6 Bilagor

6.1 Konferensbeskrivningar, OA- policies och förhållandet organisatör-förläggare

Den vetenskapliga konferensvärlden utgör en stor mångfald. Kopplingarna mellan grupperingarna som anordnar konferensen, de som besöker, de som medverkar och de som publicerar resultaten kan skifta ganska mycket. Men vi tycker oss ha urskiljt åtminstone fyra huvudsakliga arrangemang när det gäller publiceringen av konferenspublikationer. Dessa illustreras i figuren nedan.

I första fallet publicerar konferensorganisatören själv konferensartiklarna antingen på konferensens hemsidor, på CD, proceeding eller i någon egen databas som drivs av konferensens medlemmar (ex. International Conference on Electronic Publishing: <http://www.elpub.net/> och IFSA World Congress (International Fuzzy Systems Association): <http://ifsa2011.eepis-its.edu/>). I andra fallet ingår konferensorganisatören i, eller sponsras av, en större intresseorganisation av typen IEEE, ACM etc. och konferenspublikationerna tillgängliggörs via dessa organisationers databaser (ex. IEEE Vehicular Technology Conference: <http://www.ieeevtc.org/> och International Conference on Autonomous Agents and Multi-Agent Systems: <http://www.aamas2011.tw/>). I tredje fallet publiceras konferensartiklarna av något förlag. Här är det inte sällan ett urval av artiklarna. Ex. International Conference on Product Focused Software Development and Process Improvement: <http://serlab.di.uniba.it/profes2011/>) I det fjärde fallet anlitar konferensorganisatören en publiceringstjänst som indexerar och gör artiklarna tillgängliga (Ex. International Conference on Signal Processing and Multimedia Applications: <http://sigmap.icete.org/> (SciTePress)). Ofta är dessa publiceringstjänster också förlag.

Nedan försöker vi ge några fler exempel på olika typer av konferensorganisation visavi publicerings- och OA policies. För en närmare analys valdes slumpmässigt ett 20-tal konferenser ut ur de tre hundra. Nedan presenteras några av dem, som kan anses representativa för sina ämnesområden.

HUMANIORA/SAMHÄLLSVETENSKAP

Inom humaniora är dokumentation och utgivningskanaler av konferenser väldigt varierande. Man ser inte något väletablerat välkänt mönster utan praxis och traditioner verkar vara många.

Frågan om upphovsrätten berörs vanligtvis inte. Inte heller förekommer anvisningar om att de presenterade forskningsresultaten inte får vara tidigare utgivna. Tillgängligheten till konferensföredrag är ofta ordnat via t.ex. medlemskap av olika slag.

Ska konferenshandlingar ges ut till en större läsekrets, och om så, var och hur? Väldigt litet eller inget på webbplatserna sägs om detta. Namn på kända förlag förekommer sällan i information på webbplatserna. Dock vet vi att förlagen (mindre, ofta nationella) besöker dessa konferenser och erbjuder för utvalda talare utgivning av föredraget som en artikel i vetenskaplig humanistisk tidskrift eller som ett bokkapitel. (t.ex. Benjamins inom språkvetenskap).

välstrukturerade inom humaniora verkar konferenser inom språkvetenskap/lingvistik vara. Där hittar man författarinstruktioner som ofta ger detaljerade instruktioner om hur föredraget ska utformas samt hur många sidor sammanfattningen ska ha och hur långt det fullständiga föredraget får vara.

Ett exempel är Interspeech (arrangerad av International Speech Communication Association: ISCA) som egentligen ligger i gränssnittet mellan humaniora och data-/systemvetenskap, dvs. är tvärvetenskapligt och kan klassas som språkteknologi. Enligt webbplatsen får de inlämnade konferensbidragen inte vara utgivna någon annanstans, inte ens under granskningsperioden. Alla citeringar – även till författarens egna publikationer måste vara väldokumenterade. Avslöjas man med regelbrott, utlovas sanktioner från arrangören. Upphovsrätten ges tillfälligt till ISCA under granskningsperioden och om föredraget blir accepterat överförs man upphovsrätten helt och hållet till ISCA. Dock får författaren använda föredraget i sin avhandling (i pappersform och digitalt) och har även rätt att deponera fulltexten i ett öppet institutionellt arkiv.

Författarna uppmanas att komplettera sitt föredrag med rådata (open science). Den informationen bifogas till föredragen på den CD-ROM som alla konferensdeltagarna erhåller.

Förutom CD-ROM finns fulltexterna av själva föredragen på ISCA:s webbplats och konferensdeltagare når dem med sin deltagarkod. Ett urval av föredragen publiceras av IEEE och vissa även i den multidisciplinära tidskriften Speech Communication. Den är ISCA:s huvudorgan och utges av Elsevier. Tidskriften kräver att författare skriver under det traditionella Copyright Transfer Agreement(CTA), som överför upphovsrätten till förlaget. Enligt Sherpa/Romeo är Speech communication en grön tidskrift, dvs. den tillåter parallellpublicering av en post-print i ett öppet arkiv. Föredrag i Interspeech conference indexeras av ISI, Engineering Index, Scopus och Google Scholar, vilket ökar konferensens synlighet – och status.

En annan liknande humanistisk, men egentligen tvärvetenskaplig konferens är International Conference on Natural Language Processing (ej rankad av Core) där alla accepterade bidragen, både sk. short papers och bidragen av full längd, utges av Springer i deras LNCS/LNAI serier. Upphovsrätten överförs via avtal till förlaget. Enligt Sherpa/Romeo är Lecture Notes in Computer Science en grön serie. Lecture Notes in Artificial Intelligence har Sherpa/ Romeo ingen information om. Generellt vill Springer idag profileras som Open Access förlag och generellt tillåts parallellpublicering av en post-print.

Inom samhällsvetenskap är vetenskaplig kommunikation genom Open Access på nätet väl etablerat. Flera ämnesspecifika och väletablerade öppna arkiv finns på nätet, speciellt inom ekonomiområdet. Trots ämnesområdets progressivitet märks det litet om det i konferenssammanhang.

Ett exempel på det är Annual Meeting of the Academy of International Business. På webbplatsen finns mycket information om detaljerna runt konferensen, om programmet, om olika delar av konferensen, priser, boende och logistik. Information angående avtal med författarna eller eventuell publicering av konferensföredragen i sin helhet förekommer ingenstans på konferensens webbplats. Book of abstracts finns dock på arrangörens, Academy of International Business webbplats. Alla deltagare får en CD-ROM, som innehåller presentationerna. Work stations sägs finnas i konferenslokaler för läsning och utskrivning av individuella föredrag från en CD-ROM.

Överblivna CD-ROM distribueras, dvs. säljs av konferensarrangören.

NATURVETENSKAP/TEKNIK

Konferenser utgör en viktig kommunikationskanal inom naturvetenskap och teknik. Följaktligen är regelverken för konferenser här mer etablerade och följer en likriktad praxis.

European Conference on Composite Materials är ett typiskt exempel på hur utgivning av presenterade forskningsrön vid en konferens är organiserad.

På konferensens webbplats, i författarinstruktionerna, anges att alla deltagare kommer att få konferenshandlingar i tryckt form. Ett urval av föredragen kommer av konferenskommittén att rekommenderas för publicering i valda tidskrifter. I det här fallet är de följande:

Special Issues of Composite Interfaces (Brill) och Composites Part B (Elsevier) som båda kräver traditionell undertecknad CTA och båda tillåter parallellpublicering av en postprint i ett öppet arkiv.

Ett annat exempel är American Society of Civil Engineers (ASCE) Conference som på sin webbplats ger en bild av en traditionell konferens inom naturvetenskap/teknik. Inga artiklar accepteras till konferensen om innehållet på något vis redan är utgivet någon annanstans. Inlämnade artiklar måste bifogas av en ifylld Copyright Transfer Agreement. Eventuella försök till modifieringar i CTA avfärdas tydligt på webbplatsen.

Alla accepterade sammanfattningar ges ut online i Open Access och de är fritt tillgängliga och sökbara i ASCE:s online bibliotek. De fullständiga artiklarna är däremot utgivna i pappersform och på CD-ROM av ASCE. Enstaka fullständiga föredrag kan därefter köpas via ACSE. Är man medlem och har bibliotekskort till ASCE:s bibliotek har man full tillgång till de fullständiga föredragen. Utomstående, icke medlemmar, kan beställa och köpa fullständiga föredrag via ASCE.

World tribology congress 2009 (WTC IV)I deltagaravgiften ingår konferenshandlingar i tryckt form och på CD-ROM. På webbplatsen, i författarinstruktionerna, rekommenderas aspirerande föredrags-hållare att även lämna in sina manus till en rad ämnesspecifika tidskrifter för eventuell publicering. Urvalet är balanserat. Tidskrifterna är utgivna av flera olika förlag: Sage, Wiley, Elsevier samt Taylor & Francis

En av dem heter Journal of Engineering Tribology och är utgiven av Sage. Sage tillåter att förlagets pdf deponeras i ett öppet arkiv om s.k. License to Publish Agreement(LPA) har undertecknats eller vid undertecknandet av ett vanligt CTA förutsatt att förlaget först har blivit tillfrågat. Normalt väljer förlaget LPA, vilket betyder att författaren behåller upphovsrätten, men licensierar artikeln för utgivning och spridning till ett förlag. Sage tillämpar CTA om en ev. tredje inblandad aktör kräver det. I det fallet är det oklart vad som gäller just för den här tidskriften. Enligt Sherpa/Romeo tillåter Sage varken preprint eller postprint i öppna arkiv. Endast förlagets pdf får göras fritt tillgänglig.

En annan rekommenderad tidskrift Lubrication Science utges av Wiley som kräver undertecknandet av CTA och tillåter parallellpublicering av postprint. Så gör även Elseviers motsvarande tidskrift. Ytterligare en utvald tidskrift är utgiven av Taylor & Francis och den tillåter endast parallellpublicering av preprint med 12 månaders embargo-period!

Open access berörs överhuvudtaget inte på konferensens webbplats.

Ett exempel av annat och mer ovanligt slag är International Conference on Urban Air Quality. Här har hela konferenshandlingar getts ut i tryckt form. Speciellt utvalda föredrag sägs bli utgivna av Elsevier, som en e-bok. Springer förlag- sägs det på webbplatsen- gör sitt urval av konferensbidragen för att ge ut dem i antologiform

Konferenser som arrangeras av stora och kända institut eller sammanslutningar, IEEE och liknande har sin egen praxis. De är aktörer, som både organiserar konferenser och som först och främst är kända som stora professionella utgivare.

Utgivningen av konferensbidrag sker i egen regi. Reglerna är strikta. På webbplatsen för IEEE/ACM International Conference on Cluster, Cloud and Grid Computing) står som vanligt att endast icke publicerat material får presenteras på konferensen. Upphovsrätten överläts till arrangören/utgivaren. Konferenspublikationen i det här fallet ges ut av IEEE Computer Society och handlingarna finns även i IEEEExplore. Dessa kan fås mot betalning eller via prenumeration. IEEE tillämpar Open Access, men endast på sina egna plattformar, dvs. författaren betalar...

En storleksmässigt enorm konferens med över 10 000 besökare är Transportation Research Board Annual Meeting. Den arrangeras av TRB - ett forskningsinstitut som delvis stöds av statliga federala medel. Följaktligen är utgivningen av forskningsrön ur denna konferens något generösare. Under konferensveckan presenteras 3000 föredrag, bland dessa 1500 sakkunnigt granskade tekniska rapporter. 200 TBR expertgrupper arbetar under konferensen.

Innehållet får helst inte heller vara presenterat i andra publikationer, men kan accepteras om spridningen har varit begränsad. TRB behåller inte upphovsrätten, men vill ha obegränsad rätt att använda publikationen (licens).

TRB Online tjänst tillåter allmänheten att ladda ner sammanfattningar och referenser från fullständiga föredrag. Alla deltagare och sponsorer med ett konferensregistreringsnummer har tillgång till alla föredragen kostnadsfritt online via TRBA:s Annual Meeting Portal. Där finns även Visual Aids Presentations Library och e-sessions online, vilka kan nås via Video on demand series.

6.2 Exempel på försättsblad

Institutional Repository of NN

<http://www.nn.se/nn/>

This is an author produced version of a conference paper. The paper has been peer-reviewed but may not include the final publisher proof-corrections or pagination of the proceedings. Access to the originally published version may require subscription

Citation for the published Conference paper:

Title:

Author:

Conference Name:

Conference Year:

Conference Location:

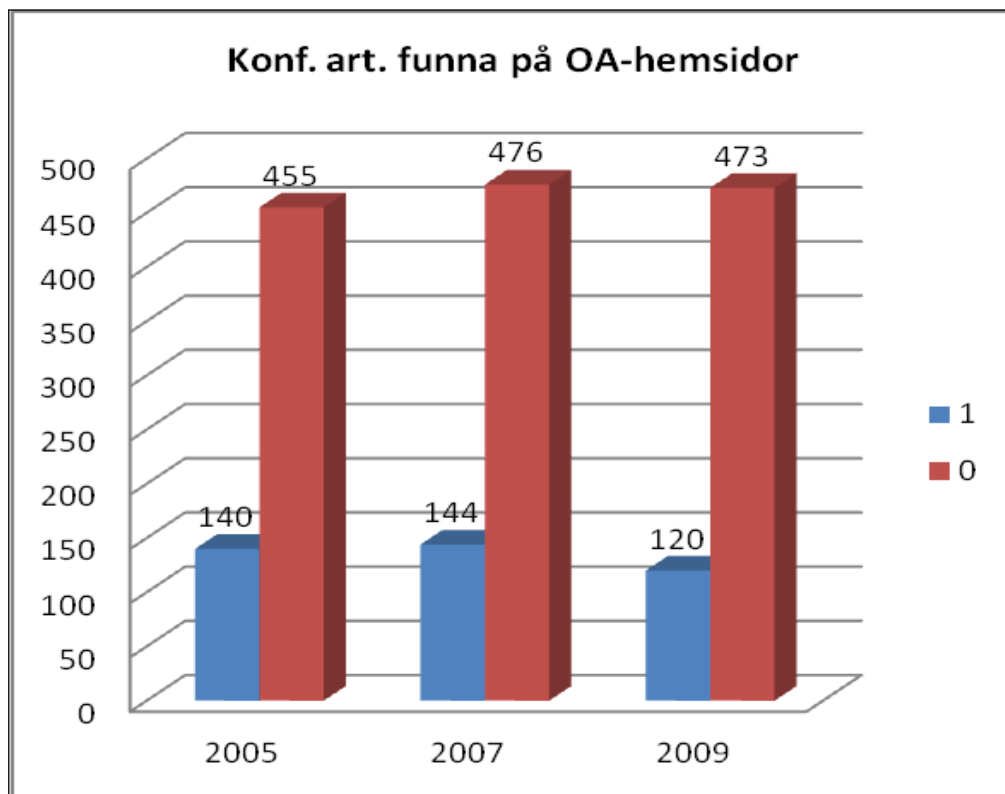
Unique Identifier:

Published with permission from:

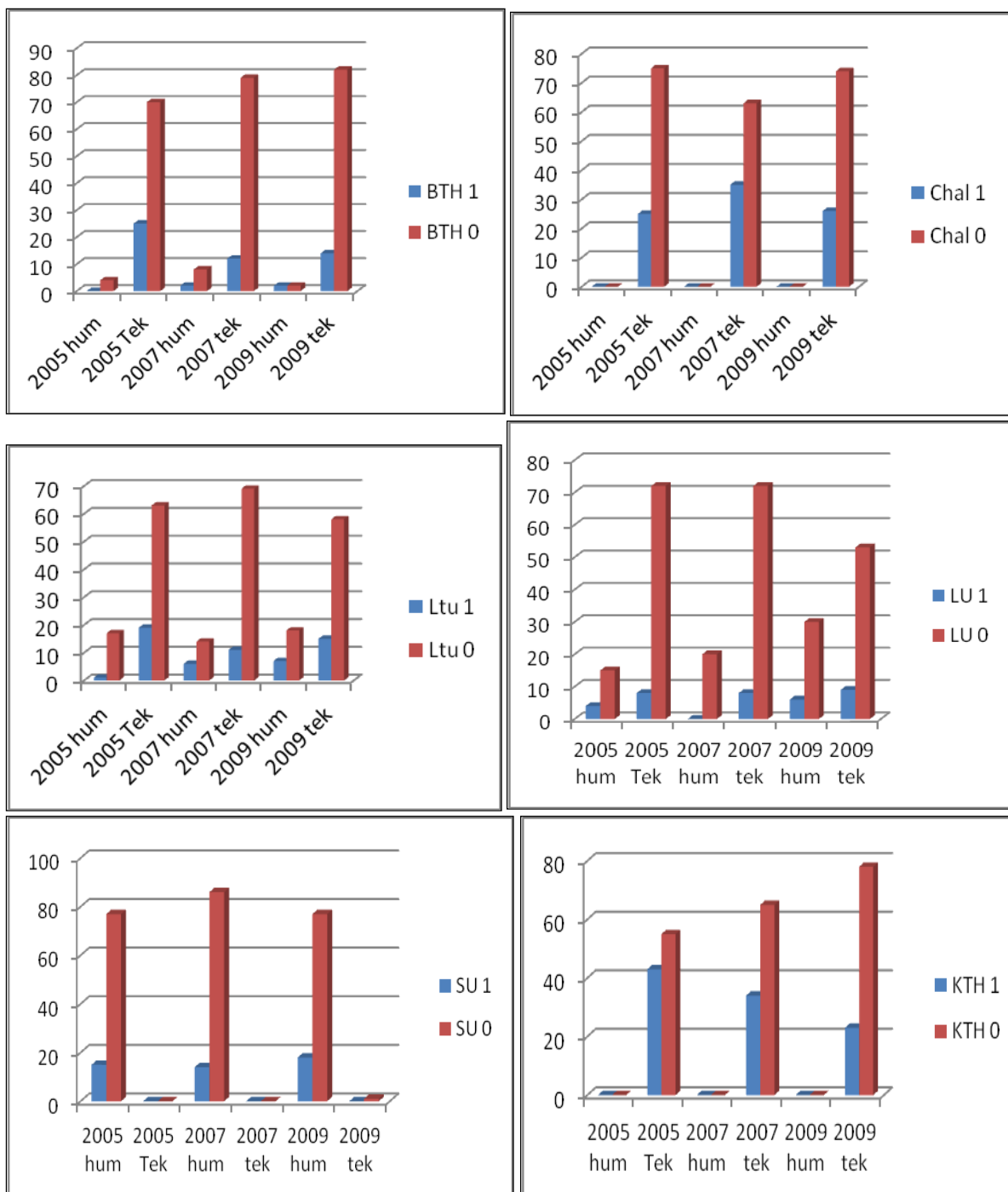
6.3 Tillgänglighetsstudien

OA-hemsidor

Det finns en tendens att Hum/Sam konferensartiklarna ökat i antal på hemsidor de senaste åren medan tendensen är tvärt om vad gäller teknikkonferenserna. Generellt ser man en knapp minskning av publicering öppet tillgängliga artiklar på hemsidor över de aktuella åren. Ca. 25 % av konferensartiklarna totalt publiceras på någon form av hemsida. Ser man till enbart teknikkonferenser är det knappt var tredje medan för humaniora konferenser motsvarande siffra är ungefär var sjätte.

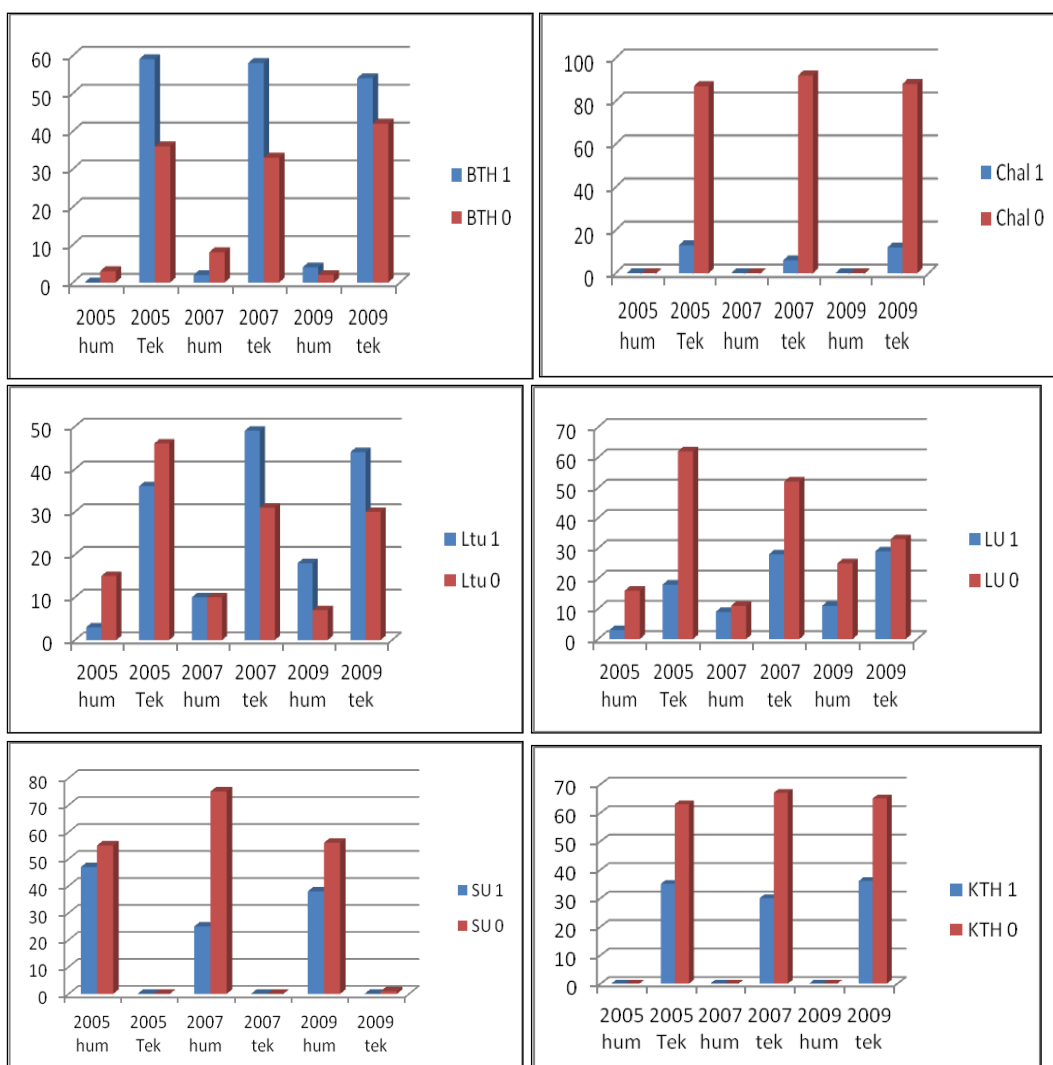
Figur 3. Konferensartiklar funna OA på hemsidor. 1=hittat på hemsidor

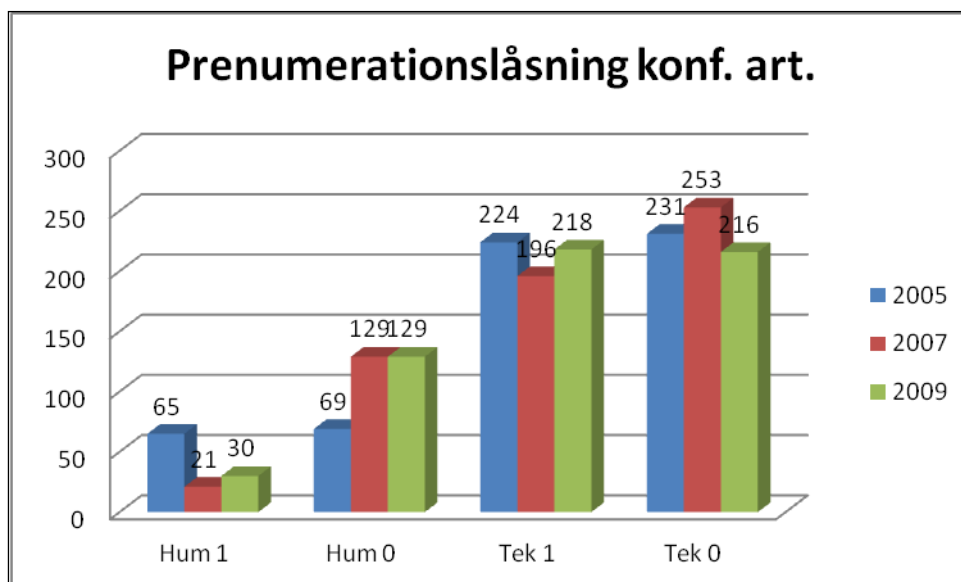
Figur 4-10. Projektdeltagarnas andel konferensartiklar på hemsidor. 1= finns på hemsida. Observera att i figurerna betecknas Hum/Sam konferenser som "hum" och Nat/Tek konferenser som "tek".

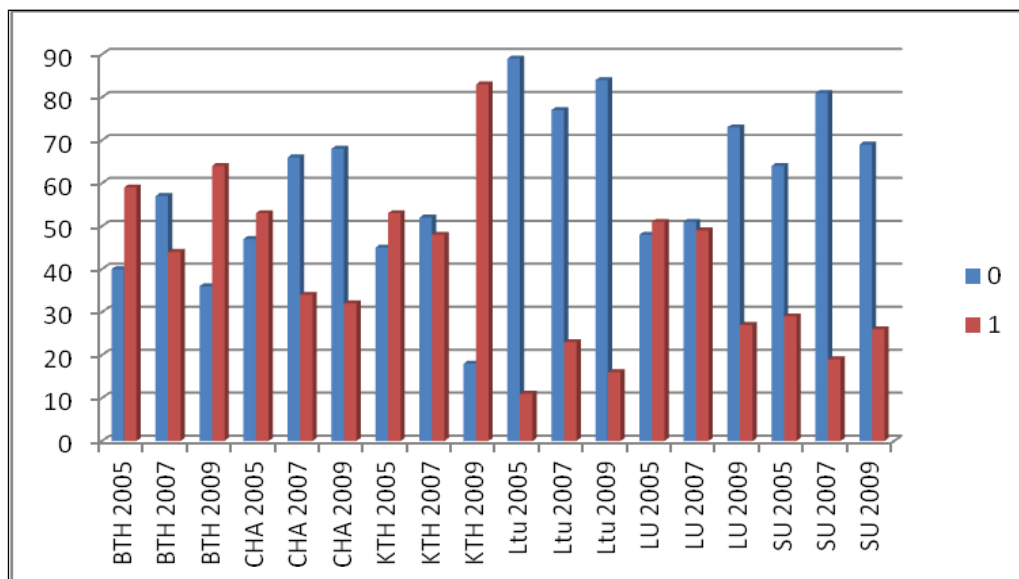
Figur 11. Konferensartiklar i OA-arkiv. 1=finns i OA arkiv

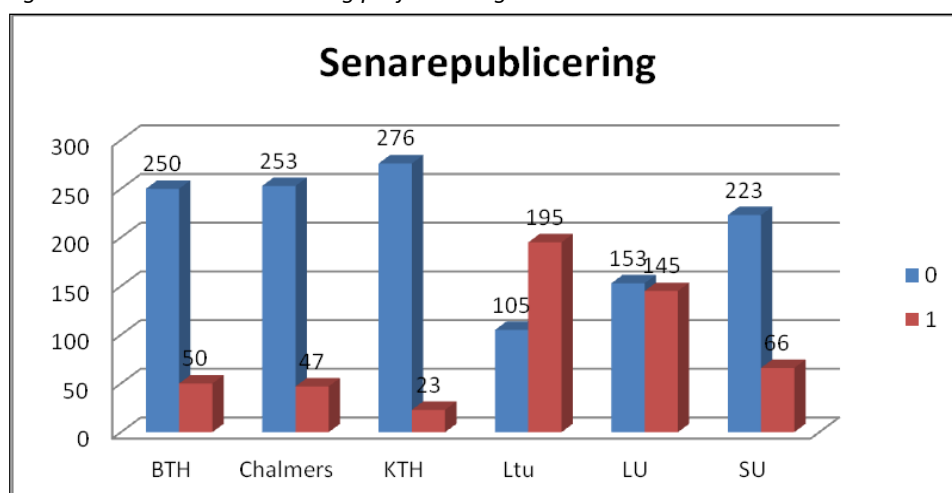
Figur 12-17. Projektdeltagarnas andel konferensartiklar i OA-arkiv. != finns i OA arkiv. Observera att i figurerna betecknas Hum/Sam konferenser som "hum" och Nat/Tek konferenser som "tek".

Figur 18. Prenumerationslåsning konferensartiklar. 1= prenumerationslåsning

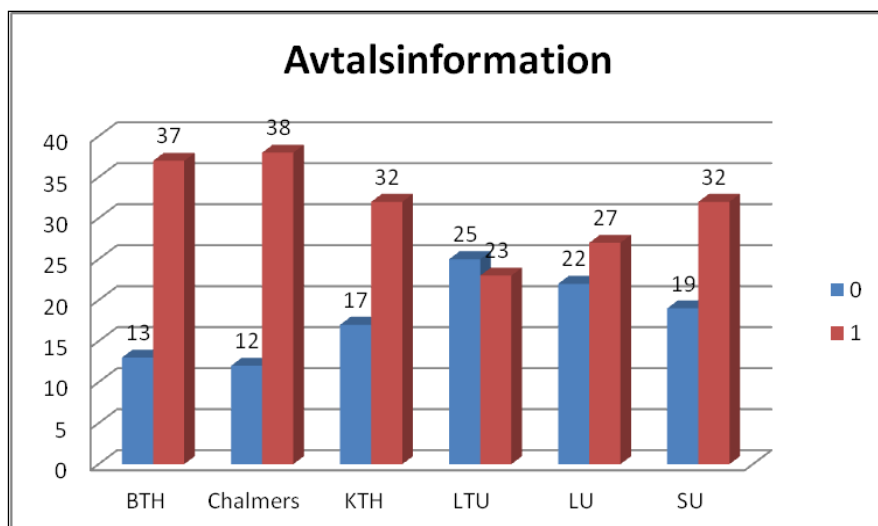

Figur 19. Prenumerationslåsning projektdeltagare

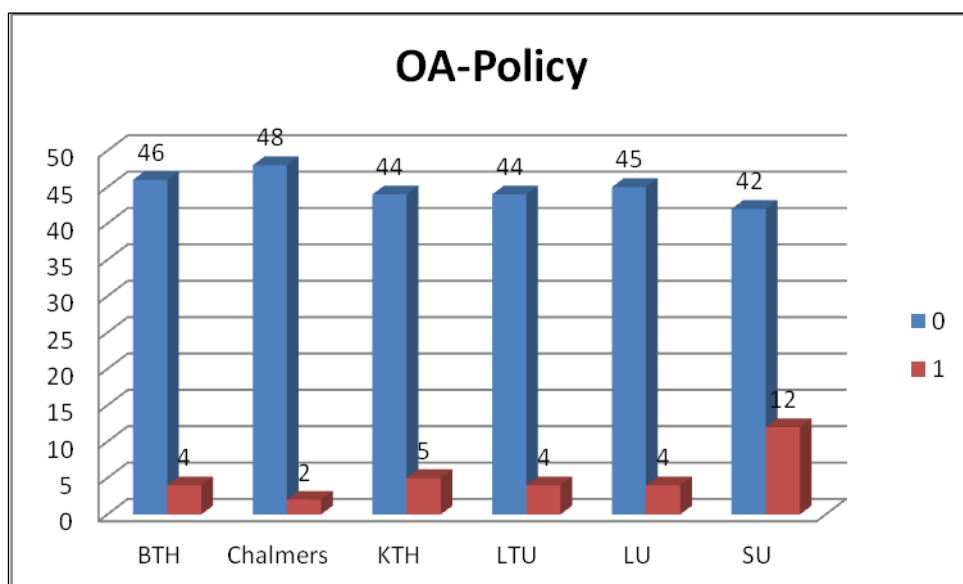

Figur 20. Senarepublicering av konferensartiklar fördelat på projektdeltagare. 1= någon form av senarepublicering.

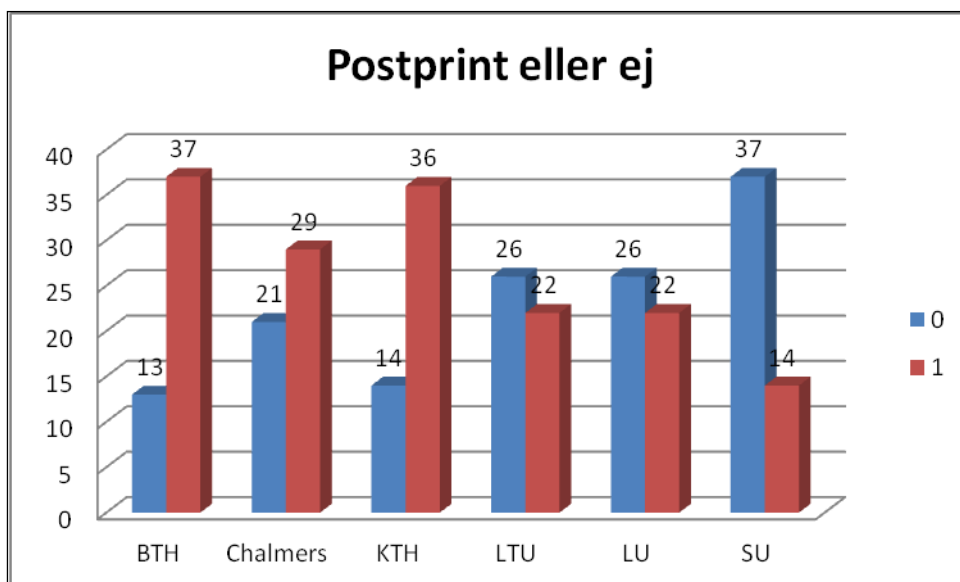
6.4 Konferensstudien

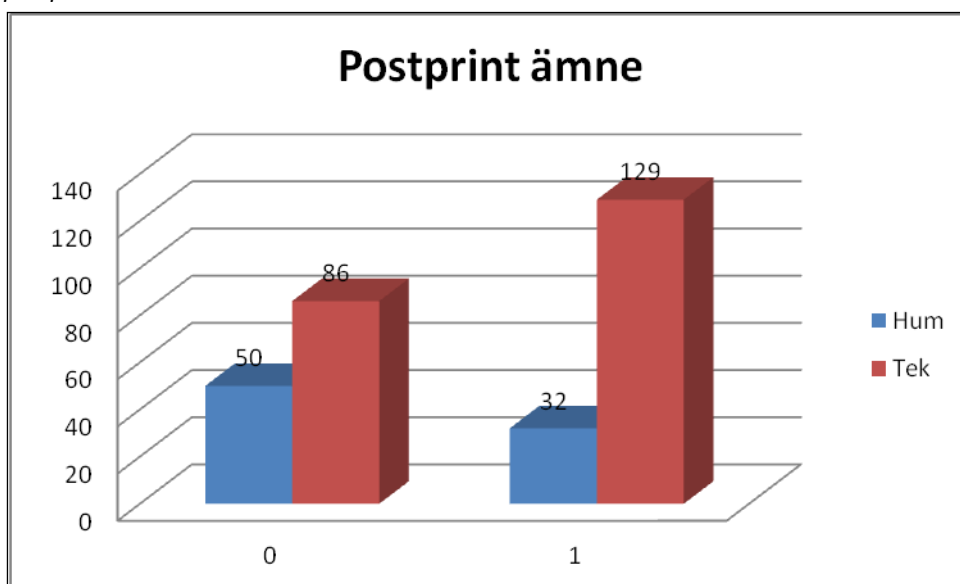
Figur 21. Konferenser som har avtalsinformation ang. upphovsrätt på sina hemsidor fördelade på projekt-deltagare. 1= har avtalsinformation.

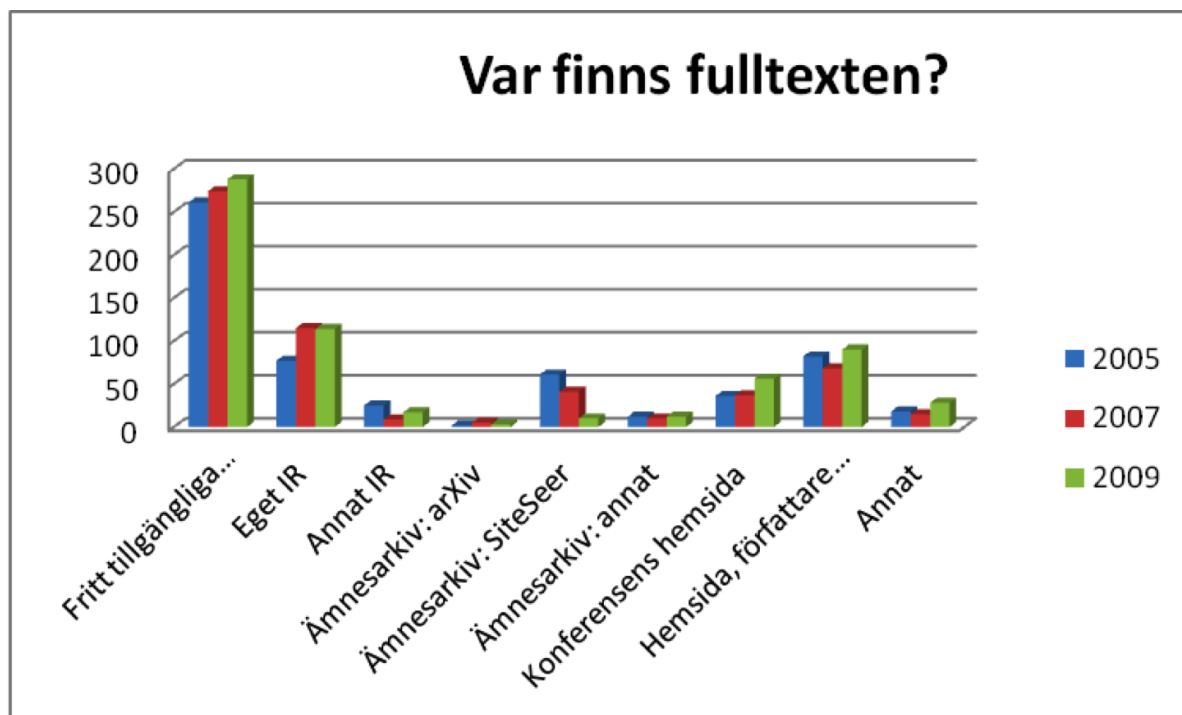
Figur 22. Cirka 10 % procent av de 297 konferenserna hade en uttrycklig oa-policy eller gav uttryck för en oa-policy genom att öppet tillgängliggöra konferensartiklar lättillgängligt på sina konferenssajter. Det enda lärosäte som sticker ut här är SU vars konferenser till stor majoritet är inom hum/sam området. 1= har OA-policy.

Figur 23. När vi tittade på vilka konferensartiklar som finns i kanaler som uttryckligen tillåter sk. postprint-publicering blir resultatet generellt att ca. hälften av konferenserna utnyttjar kanaler som tillåter parallellpublicering. Extra hög andel har lärosäten med mycket konferenser som använder IEEE-Explore och ACMs tjänster för att publicera sina konferensartiklar. Detta betyder att minst hälften av universitetens konferensartiklar skulle kunna göras tillgängliga via parallellpublicering utan större problem. 1= tillåter postprint.

Figur 24. Inte särskilt förvånande finns fler etablerade publiceringskanaler tillgängliga för tekniska artiklar. En stor del av dessa tillåter postprintpublicering medan sådana kanaler är förre inom sam/hum samtidigt som osäkerheten vad som är tillåtet eller inte vad gäller parallellpublicering är större och det kan nog till stor del förklara siffrorna. 1= tillåter postprint.

Figur 25. Kanaler som exponerar fulltextversioner av konferensartiklar baserat på samtliga undersökta artiklar (1787 st.)